
Vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman valmistelu

KHALL 26.06.2023 § 155

Talouden tilannekuva, kesäkuu 2023

Vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025-2026 taloussuunnitelman valmistelua käynnistetään jälleen muuttuvassa taloustilanteessa.

Koronaviruspandemian vaikutukset ovat väistyneet ja Ukrainan sodan tuoma talouden epävarmuus on tasaantumassa. Vaikutukset näkyvät kuitenkin edelleen aiempaa korkeampina hintoina ja korkoina, mikä vähentää yksityistä kysyntää ja kasvattaa julkisia menoja. Myös investointihalukkuus on hidastunut merkittävästi. Toisaalta syksyn 2022 palkkaratkaisut ovat lisänneet yksityistä ostovoimaa.

Valtiovarainministeriön 15.6.2023 julkaiseman talousennusteen mukaan BKT:n ennakoidaan pysyvän vuonna 2023 edellisen vuoden tasossa ja seuraavienkin vuosien kasvu jää alle kahden prosentin.

Inflaatioennuste vuodelle 2023 on edelleen korkea, 5,9 prosenttia, ja vuoden 2024 ennuste on 2,4 prosenttia. Sekä pitkien että lyhyiden korkojen ennustetaan nousevan vielä vuonna 2024.

Kuntasektorilla merkittävin muutos vuonna 2023 on ollut hyvinvointialueen toiminnan käynnistyminen. Uudistuksen myötä kuntien tehtävien painopiste on muuttunut ja toiminnassa korostuvat koulutus, hyvinvoinnin edistäminen ja elinvoiman vahvistaminen.

Sote-uudistukseen liittyvä kuntien veroprosenttia leikattiin 12,64 prosenttiyksikköä, minkä jälkeen Sastamalan vuoden 2023 veroprosentti on 8,86 prosenttia. Vuodelle 2024 veroprosentti määrätään kymmenyksen tarkkuudelle. Kuntien yhteisöverosta hyvinvointialueelle siirtyi kolmannes. Kiinteistöveroon uudistuksella ei ole vaikutusta.

Verotulojen kehitys on alkuvuonna 2023 ollut ennakoitua myönteisempää. Tulevan suunnitelmakauden verotuloennusteet päivittyvät elokuulla ja uudelleen kuntatalousohjelman käsittelyn yhteydessä syksyllä 2023.

Sote-uudistukseen liittyvät siirto- ja valtionosuuslaskelmat päivitetään seuraavan kerran elokuulla ja lopulliset laskelmat valmistuvat vasta loppuvuonna 2023. Viimeisimpien arvioiden mukaan kuntien sote-kustannukset vuonna 2022 ovat olleet ennakoitua korkeammat, mikä tarkoittaa myös valtionosuuksien lisäsiirtoa kunnilta hyvinvointialueille. Myös vuoden 2023 valtionosuutta oikaistaan takautuvasti.

Kunta-alan kevään 2022 kolmivuotisen palkkaratkaisun työvoimakustannuksia korottava kokonaisvaikutus oli alun perin 8,79 prosenttia (3,11 % vuonna 2024). Palkkaratkaisuus sisältyvä ns.

perälautaratkaisu nostaa tämän lisäksi pysyviä henkilöstökustannuksia tänä vuonna 1 prosentilla ja ensi vuonna 1,1 prosentilla. Lisäksi kertapalkkiot lisäävät henkilöstökustannuksia 1,1 prosentilla vuonna 2023.

Seuraava kuntien toimintaan vaikuttava suuri muutos on TE-palveluja koskeva uudistus, joka tulee voimaan vuoden 2025 alussa. Uudistusta koskevaa valmistelua tehdään vuoden 2024 aikana.

Uusi hallitusohjelma on julkaistu 16.6.2023. Hallitusohjelman vaikutuksia vuoden 2024 toimintaan ja talouteen ei vielä ole arvioitu.

Sastamalan kaupungin vuoden 2024 talousarviovalmistelussa huomioitavia ja talousarviovalmistelun kuluessa vielä tarkentuvia laskentatekijöitä:

- Sote-uudistukseen rahoituslaskelmien tiedot päivitetään kehyslaskelmaan syksyn kuluessa laskelmien tarkennuttua. Myös verotuloennuste tarkentuu syksyn kuluessa.
- Vuoden 2022 palkkaratkaisu huomioidaan talousarviossa hr-ohjelmasta saatavan palkkaliitteen mukaisesti.
- Ostopalveluiden ja tarvikkeiden kustannuskehitys huomioidaan sopimusten edellyttämällä tavalla.
- Yleinen palkka- ja hintakehitys näkyy myös tukipalveluiden hinnoittelussa (mm. Servi).
- Sopeutusohjelman 2020-2023 toteutusta jatketaan toimenpiteiden tarkentuneiden aikataulujen mukaisesti. Jo toteutuneiden toimenpiteiden tasapainotusvaikutukset jäävät pysyvinä laskentapohjiin.
- Kuntien tehtävien muutokset (lisäykset/vähennykset) huomioidaan ja aikataulutetaan uuden hallitusohjelman ja lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Rahoitusmuutokset sisällytetään valtiosuusarvioon.
- Taloussuunnitelmaan ei ole mahdollista sisällyttää muita kustannuksia lisääviä toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia. Myöskään henkilöstölisäyksiä ei lähtökohtaisesti tehdä, elleivät henkilöstömitoituksen muutokset sitä edellytä.
- Perusinvestointitaso voi olla enintään noin 8-10 miljoonaa euroa. Päätetyt palveluverkko- ja elinvoimainvestoinnit huomioon ottaen suunnitelmakauden vuosittainen investointimäärä nousee 15-20 miljoonaan euroon, mikä lisää poistotasoa ja vuosikatevaatimusta vuosittain yli 0,5 miljoonalla eurolla.
- Määritelty investointitaso lisää voimakkaasti painetta velkamäärän kasvuun. Samanaikainen korkea korkotason lisää merkittävästi myös rahoituskustannuksia.
- Vuoden 2022 arviointikertomuksessa esille otetut asiat huomioidaan taloussuunnitelman valmistelussa.

Taloussuunnittelun taso

Taloussuunnitelman tulostavoite määritellään siten, että kaupungin talous on tasapainossa myös verotulojen ja valtiosuuksien palauduttua normaalitasolle sote-uudistuksen siirtymävaiheen

jälkeen. Tämä edellyttää tämänhetkisen arvion mukaan noin 2 milj. euroa ylijäämäistä talousarviota vuodelle 2024.

Investointikokonaisuutta valmistellaan valtuuston linjaaman investointisuunnitelman mukaisesti. Pienempien investointien tasoa ja aikataulutusta tarkastellaan erikseen taloussuunnitelman valmistelun aikana.

Tässä vaiheessa linjataan yleiset suunnitteluperiaatteet ja talouden tarkempi euromääräinen kehys annetaan syyskuulla taloutta ja verotusta koskevien ennusteiden sekä siirto- ja rahoituslaskelmien tarkennuttua.

Konsernihallinto antaa toimialoille tarkemman valmisteluohjeen.

Valmisteluaikataulu (tarkennukset mahdollisia)

- 19.6. johtoryhmä ja vastuualuejohtajat, talousarviotyöpaja 1
- 26.6. hallitus, valmisteluperiaatteet
- elokuu, johtoryhmä ja vastuualuejohtajat, talousarviotyöpaja 2
- 11.9. hallitus, kehysten täsmennys
- syys-lokakuu, infot ja seminaarit tarpeen mukaan
- 9.10./23.10 mennessä viranhaltija-/toimialojen esitykset
- 30.10. veroprosentit
- 27.11. hallitus
- 11.12. valtuusto

Valmistelija	talousjohtaja Elina Alajoki
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy vuosien 2024-2026 taloussuunnitelman valmisteluperiaatteet yllä olevan selvityksen mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	talousjohtaja Elina Alajoki, puh. 0400 788 820

KHALL 11.09.2023 § 177
384/02.02.00/2023

Talouden tilannekuva, syyskuu 2023

Heinä- ja elokuun aikana julkaistut talousennusteet ovat heikentyneet keväällisestä. Uusimpien ennusteiden mukaan BKT:n ennakoidaan painuvan negatiiviseksi kuluvana vuonna ja vuonna 2024 kasvu pysyy edelleen alle yhdessä prosentissa. Vuoden 2023 inflatioennuste on uusimmissa ennusteissa kohonnut jo yli 6 prosenttiin ja inflaation arvioidaan jatkuvan noin 2,5 prosentissa vuonna 2024.

Sekä pitkien että lyhyiden korkojen kasvun ennustetaan pysähtyvän vuonna 2024. Inflaatiouvauhdin taittuessa keskuspankkien

ohjauskoron korotuksille ei ole enää aiemman kaltaista painetta. Korkotasoa asetetaan tulevina vuosina kahden prosentin tuntumaan.

Sekä yksityisen että julkisen sektorin investointihalukkuus on hyvin heikkoa. Investointien arvioidaan vähenevän 3-4 prosenttia vuonna 2023 eikä kasvua ole odotettavissa myöskään vuonna 2024. Konkurssien määrä on kasvanut voimakkaasti ja etenkin rakennusala on vaikeuksissa, mikä heikentää myös työllisyystilannetta. Työttömyysaste pysyy lähivuodet yli 7 prosentissa.

Taloustilanteen heikkeneminen vähentää myös kunnallisvero- ja yhteisöverokertymää. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveroprosentin muutos lisää kuntien kiinteistöverotuloja.

Valtiovarainministeriö on julkaissut uudet sote-uudistuksen siirtolaskelmat elokuun lopulla. Kuntien vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätösten pohjalta tehty laskelma ennakoii kuntien valtionosuuksien vähenevän yli 250 miljoonaa euroa eli keskimäärin 48 euroa asukasta kohden vuonna 2024 kuluvaan vuoteen verrattuna. Tämänhetkisen valtionosuuslaskelman mukaan Sastamalan kaupungin vuoden 2024 valtionosuustulo on 16,1 milj. euroa, mikä on noin 2 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023.

Sote-uudistuksesta aiheutuva Sastamalan kaupungin talouden tasapainon muutos vuoden 2027 tasossa on 1,4 milj. euroa negatiivinen (-58 euroa/asukas).

Vuoden 2023 talouskehystä on valmisteltu johtoryhmän työpajoissa 19.6.2023 ja 4.9.2023. Kehyslaskelmassa on huomioitu kunta-alan palkkaratkaisu sekä lainsäädäntöön tai tehtyihin päätöksiin perustuvat tehtävämuutokset sekä muut ennakoitavat oleelliset muutokset kaupunginhallituksen 26.6.2023 linjauksen mukaisesti.

Uusi hallitusohjelma sisältää julkisen talouden sopeutustoimenpiteenä valtionosuuksien indeksikorotusten yhden prosentin vuosittaisen leikkauksen. Rahoituksen leikkausta vastaava tasapainotustavoite sisältyy kehykseen ja tulee huomioida talousarviovalmistelussa kaikilla toimialoilla.

Suunnittelukehys laaditaan tuloslaskelmatasolla ja kohdennetaan edelleen toimialoille. Kehystä tarkennetaan tarvittaessa syksyn kuluessa.

Sastamalan Veden talouskehyksen tavoitteena on nollatulos ja ettei liikelaitos tarvitse toimintaansa kaupungin avustusta. Veden kehys ei sisällä peruspääoman korkoa vuonna 2024.

Verotulot ja valtionosuudet arvioidaan kehykseen elokuun lopun ennusteiden pohjalta. Taloussuunnitelman tulostavoitetta tarkasteltaessa huomioidaan että edelliseltä vuodelta periytyvät verohännät jäävät pois asteittain vuoteen 2027 mennessä.

Investointikokonaisuus täsmentyy jatkovalmistelussa. Esitetty investointitaso on noin 20 miljoonaa euroa vuodessa, jolloin poistotaso nousee suunnitelmakauden aikana yli 10 miljoonaan euroon. Myös korkokulut kasvavat lainamäärän kasvun ja korkokehityksen johdosta.

Talouskehitys ja ohjeellinen kohdennus toimialoille on vielä valmisteltavana ja se esitellään hallituksen kokouksessa.

Valmistelija	talousjohtaja Elina Alajoki
Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus hyväksyy vuoden 2024 talousarvion ohjeellisen kehyslaskelman. Laskelman mukainen toimintakate on 54 miljoonaa euroa ja tulostavoite 1,5-2 miljoonaa euroa. Kehyslaskelmaa voidaan tarkentaa talousarviovalmistelun kuluessa, mikäli syksyn vero- ja valtionosuuslaskelmat tai kustannusrakenteen ennakoimattomat muutokset sitä edellyttävät.
Päätös	Hyväksyttiin yksimielisesti.
Lisätietoja	vs. talousjohtaja Anne Kosonen, puh. 0400 788 820